

**وضعیت حقوقی اشتغال بانوان
متأهل در قوانین ایران
(با رویکردی بر نظرات فقهی
و مدنی)**

ناهد تقی نژاد

بهار ۹۶

سرشناسه	: تقی‌نژاد، ناهید، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور	: وضعیت حقوقی اشتغال بانوان متأهل در قوانین ایران (با رویکردی بر نظرات فقهی و مدنی)، ناهید تقی‌نژاد.
مشخصات نشر	: تهران: وبهان، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۴ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۰۹-۳۱-۹
قیمت	: ۱۵۰،۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص: ۱۲۱.
موضوع	: زنان شوهدار -- اشتغال -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Married women -- Employment -- Law and legislatin -- Iran
موضوع	: زنان -- اشتغال -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: women -- Employment -- Law and legislatin -- Iran
موضوع	: زنان -- اشتغال (فقه)
موضوع	: women -- Employment (Islamic law)
موضوع	: زنان -- اشتغال -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: women -- Employment -- Religious aspects -- Islam
رده بندی کنگره	: ۱۳۷۶ت/۱۴۲۴ KMH
رده بندی دیویی	: ۲۴۴/۰۱۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۹۴۰۶

عنوان کتاب	: وضعیت حقوقی اشتغال بانوان متأهل در قوانین ایران (با رویکردی بر نظرات فقهی و مدنی)
ناشر	: انتشارات وبهان
دفتر انتشارات	: تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر شمالی، کوچه رستم، پلاک ۲۰، واحد ۳، تپ: ۶۶۱۷۱۷۹۱
مؤلف	: ناهید تقی‌نژاد
ویراستار	: پیمان عباد، محبوبه رضا علی
مدیر تولید	: موسسه آموزشی خوارزمی
صفحه آرا	: سید حمید احمدزاده نیک قلب تپ، الهام کسایی پور
طراح جلد	: محمد حدادزاده
شمارگان	: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	: اول، ۱۳۹۶
چاپ و صحافی	: موسسه آموزشی خوارزمی
ناظر چاپ	: پژمان عباد، عباس کسایی پور
قیمت	: ۱۵۰،۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۰۹-۳۱-۹

ISBN: 978-600-8809-31-9

انقلاب صنعتی و پدید آمدن جوامع شهری و لوازم خاص آنها موجب شد بحث «کار زنان» در صدر مباحث اجتماعی، سیاسی، اخلاقی و حقوقی قرار گیرد؛ زیرا انقلاب در صنعت و گسترش کارخانجات صنعتی، سرمایه داران و صاحبان صنایع را بر آن داشت تا به هر نحو که شماره از نیروی کار زنان در جهت سود و منافع خود استفاده کنند.

از این رو، تلاش کردند به نام «آزادی» و «حق کار زنان»، با شیوه های گوناگون، زنان را به سوی بازار کار سوق دهند. پس در واقع، نیاز سرمایه داران و صاحبان کارخانه های صنعتی موجب شد، از شعار «آزادی» و «حق کار زنان» تبلیغ و طرفداری کنند.

از سوی دیگر، پیش از انقلاب صنعتی، زن به راحتی بین وظایف مادری و اشتغال جمع می کرد و غالباً تعارض در ایفای نقش های گوناگون زن بروز نمی کرد. اما در حال حاضر، غالباً این امکان وجود ندارد. به بین نقش های گوناگون زنان در خانه و بیرون از منزل جمع گردد؛ زیرا بین وظایف مادری و کار در بیرون، در بیشتر موارد، مغایرت وجود دارد.

در جوامع شهری، اشتغال زنان، عموماً مترادف با جدایی کار از محل زندگی است. در جوامع صنعتی و غربی، توجه یک جانبه به اشتغال زنان، پیامدهای نامطلوب و غیرقابل جبرانی به بار آورده است. خطر زندگی، آلودگی، آلودگی و خانوادگی، از هم پاشیدگی خانواده، انحرافات اخلاقی، سوء تربیت فرزندان و مانند آن از کمترین پیامدهای کار زنان به سبک و سیاق غربی آن است. ما در مقابل، حاکمیت نسبی ارزش های اخلاقی و حقوقی اسلام در جوامع اسلامی، انبیا و ناکوار کار زنان از نوع غربی آن، تا حدی جلوگیری نموده است. از این رو، شفاف سازی و تبیین مقررات و هنجارهای فقهی، اخلاقی و حقوقی در این رابطه لازم و ضروری است و عدم توجه به ارزش ها و هنجارهای فقهی و حقوقی اشتغال زنان و اجرایی نشدن آنها، می تواند جوامع اسلامی را به سرنوشت غرب و راه به بین بست رسیده آن دچار سازد.

امروزه برخلاف گذشته، تبعیض در اشتغال زنان و مردان دچار تحول شدیدی گردیده و رنگ از چهره باخته است به طوری که باعث شده است تمایزات شغلی بین آنان تا حدود زیادی کم رنگ گردد و زنان پا به پای مردان و در کنار آن ها به مشاغل مختلف دست یافته و به نو به خود سهم عظیم در گردش چرخه ی اقتصادی کشور ایفاء نمایند. با ورود قشر گسترده ی زنان به جرگه اقشار مختلف شاغلین و افزایش و تقویت پستوانه ی اقتصادی کشور به ارمغان آمده است.

علی الاصول زنان نیز همانند مردان می توانند به مشاغل مختلف دست یابند و در این رابطه بین زنان و مردان هیچگونه تفاوت و تمایزی نیست، به طوری که به علت اهمیت فراوان در قانون اساسی ایران نیز مورد اشاره ی قانون گذار قرار گرفته است چنانکه در اصلی ۲۸ قانون اساسی مقرر شده است: هرکس حق دارد شغلی که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند.

در قانون کار نیز اصلی بر تساوی ماهوی اشتغال آنان بوده و محدودیتی نسبت به زنان دیده نمی شود، این امر از ظواهر و روح مواد قانون کار قابل فهم است مثلاً در ماده ی ۶ قانون کار آمده است: هرکس حق دارد شغلی را که به آن مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست بر آید.

با گذشت زمان و در حاشیه قرار گرفتن تفاوت ها و دیدگاه های سنتی تفکیک در اشتغال زنان و مردان، زنان حضور و نقش بیشتری در اجتماع یافته و راحت تر توانسته اند نسبت به سابق مشاغل مختلف را عهده دار گردند با وجود این هنوز تمایزات و تفاوت هایی میان زنان و مردان در پرداختن به برخی از مشاغل دیده می شود.

۷	مقدمه
۱۳	فصل اول
۱۴	کار در لغت فارسی
۱۴	کار از منظر اسلام
۱۵	کار از منظر فقه اسلامی
۱۵	مقایسه بین زن و مرد در خلقت
۱۶	از لحاظ جسمی
۱۷	از لحاظ روحی و روانی
۱۷	از لحاظ عقلی
۱۹	تفاوت زن و مرد در مسأله اجرائی قضاوت و جهاد
۲۰	فمینیسم در یک نگاه
۲۲	مشخصه های عمومی فمینیسم در ایران
۲۲	تأکید بر اشتغال رسمی زنان به عنوان مانع از آنها
۲۳	تأکید بر تقابل و دشمنی زن و مرد
۲۴	عدم توجه به تعداد و تنوع گروه های زنان در ایران
۲۴	تبلیغ و تأیید مشابهت کامل زن و مرد
۲۵	تاریخچه «اشتغال زنان» در ایران
۲۶	اشتغال زن در ایران در دوره ی قبل از اسلام
۲۶	از ظهور دین اسلام تا نیمه قرن دوازدهم هـ ش
۲۷	از نیمه قرن دوازدهم تا قرن چهاردهم هـ ش
۲۸	قرن چهاردهم هـ- ش
۳۱	فصل دوم
۳۱	مسئله اشتغال زن از دیدگاه قرآن کریم
۳۲	آیاتی که دلالت بر حق مالکیت زنان بر اموالشان دارند
۳۷	آیاتی که بطور عام، همگان را به فعالیت اقتصادی تشویق می کند
۴۱	فصل سوم
۴۱	اشتغال زوجه از دیدگاه فقها
۴۲	اشتغال زوجه از دیدگاه فقهای عامه

۴۲	دلایل اول: قرآن
۴۳	دلیل دوم: روایات
۴۴	دلیل سوم: قیاس الیهیت
۴۴	دلیل چهارم: اصل عملی
۴۵	اشتغال زن از دیدگاه فقهای امامیه
۴۵	ادله نقضی آیات
۴۷	ادله نقضی روایات
۵۱	دلیل نقضی قیاس اولویت
۵۲	دلایل نقضی اصل عملی
۵۲	دلایل اثباتی
۵۵	فصل چهارم
۵۵	ضوابط شرعی « اشتغال »
۵۸	مسئله حج ب و پیش زن در اجتماع
۵۸	حرمت بخشیدن به زن
۶۱	مبارزه با نفس
۶۱	جواز حضور در اجتماع
۶۳	ایجاد امنیت
۶۳	شرایط حضور زن در اجتماع
۶۳	عدم اختلاط
۶۵	حفظ وقار و عفاف
۶۹	فصل پنجم
۶۹	زنان و قوانین اشتغال
۷۲	حقوق و روابط متقابل زوجین
۷۳	تکالیف مشترک زوجین
۷۳	حسن معاشرت
۷۴	وظیفه تربیت
۷۴	وفاداری
۷۵	حقوق و تکالیف اختصاصی زوجین
۷۵	ریاست شوهر بر خانواده
۷۹	روابط مالی زن و شوهر
۸۳	فصل ششم

۸۲	عدم تعارض و معایرت شغل زن با حقوق شوهر
۸۳	عدم تعارض شغل زن با حق ریاست شوهر بر خانواده
۸۶	نقش اشتغال زن در خانواده
۹۲	محدودیت شغلی در ایران
۹۲	ممنوعیت از اشتغال به قضاوت
۹۳	محدودیت اشتغال در نیروهای مسلح
۹۳	محدودیت شغلی زن شوهردار
۹۳	فلسفه و جودی ماده ۱۱۱۷ ق.م
۹۶	منافات داشتن اشتغال زن با مصالح خانواده
۹۷	منافات اشتغال زن با حیثیت مرد یا خود زن
۹۹	شرط اشتغال زوج
۱۰۰	اشتغال و انواع شرط
۱۰۰	اشتغال و شرط ضمن عقد
۱۰۰	اشتغال و شرط بنایی
۱۰۱	اشتغال و شرط ابتدایی
۱۰۳	قوانین و مقررات مربوط به زنان در ایران
۱۱۰	موانع اشتغال بانوان
۱۱۷	فصل هفتم
۱۱۷	نتیجه گیری
۱۱۸	پیشنهادات
۱۲۱	منابع و مآخذ
۱۲۱	منابع